C/2025/3167

20.6.2025

„Türgi linnapeade vahistamine ja kohaliku demokraatia ründamine Türgis“

(C/2025/3167)

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE (edaspidi „komitee“),

arvestades järgmist:

A) 19. märtsil 2025 vahistati Istanbuli linnapea Ekrem İmamoğlu koos enam kui saja Türgi kohaliku ametniku ja kodanikuga ning Istanbuli prokurör kinnitas tema vastu esitatud süüdistused, mis viisid linnapea ametist kõrvaldamiseni 23. märtsil 2025;

B) Istanbuli linnapea ja Türgi Omavalitsuste Liidu esimehe Ekrem İmamoğlu juhtimisstiili seostatakse suuresti püüdlustega luua tuleviku Türgi, mis põhineb pluralismil, õiglusel ning inimõiguste ja põhivabaduste austamisel;

C) Ekrem İmamoğlu vahistamisega samal ajal tühistati tema ülikoolidiplom – seejuures on diplom eelduseks presidendiks kandideerimisel – ning teda süüdistatakse korruptsioonis ja terrorismis, mis on selge märk tema juhtumi politiseerimisest;

D) İmamoğlu vahistamine on järjekordne lüli opositsioonimeelsete linnapeade vahistamiste ja ametist vabastamiste jätkuvas ahelas. Alates 2023. aasta märtsis toimunud kohalikest valimistest on 14 valitud linnapead asendatud riigi määratud usaldusisikutega;

E) opositsiooni linnapeade ametist tagandamise kui kohaliku demokraatiaga kokkusobimatu käitumise on hukka mõistnud nii Euroopa Regioonide Komitee oma mitmes järjestikuses arvamuses kui ka Euroopa Komisjon, Euroopa Parlament, Euroopa Nõukogu Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Kongress ning Euroopa Nõukogu Veneetsia komisjon;

F) Türgi on süstemaatiliselt kuritarvitanud terrorismivastaseid seadusi, et võtta sihikule valitud ametnikud, opositsioonipoliitikud ja inimõiguste kaitsjad, nagu on märkinud ÜRO eriraportöör ja Veneetsia komisjon;

G) ELi kandidaatriigina oodatakse Türgilt, et ta järgib demokraatia ja õigusriigi kõrgeimaid standardeid. Kohalik demokraatia ja tõhus mitmetasandiline valitsemine, sõltumata poliitilisest kuuluvusest, on nende standardite põhikomponent,

1) mõistab teravalt hukka kohalike opositsioonijuhtide, sealhulgas Istanbuli linnapea Ekrem İmamoğlu vahistamise ja kinnipidamise. See on demokraatlike reeglite tõsine rikkumine ja valijaskonna tahte jõhker eiramine. Opositsioonipoliitikute süstemaatiline ründamine ohustab demokraatliku ühiskonna alustalasid;

2) nõuab, et Türgi ametivõimud vabastaksid viivitamatult Istanbuli linnapea ja teised poliitilistel põhjustel kinnipeetud opositsioonipoliitikud. Komitee kutsub ametivõime üles lõpetama kõik poliitiliselt motiveeritud süüdistused ja põhjendamatu surve avaldamise kohalikele ametivõimudele. Kohtusüsteemi õigluse ja erapooletuse tagamine on oluline selleks, et säilitada üldsuse usaldus demokraatlike institutsioonide vastu;

3) on solidaarne kõigi kohalike juhtidega, kes seisavad silmitsi põhjendamatu surve ja tagakiusamisega. Komitee tunnistab nende olulist rolli oma valijaskonna demokraatliku tahte esindamisel ja rõhutab vajadust kaitsta valijate sõltumatust. Komitee toetab ka Istanbuli inimesi ja kõiki neid Türgi elanikke, kes on pühendunud kohaliku demokraatia tulevikule, millest annab tunnistust väga suur valimisaktiivsus kohalikel valimistel;

4) toetab Türgi kodanikke, kes avaldavad meelt demokraatia kaitseks, ning rõhutab põhimõttelise kogunemis- ja sõnavabaduse tähtsust. Komitee nõuab, et ametivõimud lõpetaksid igasuguse meeleavaldajate ja ajakirjanike represseerimise;

5) toonitab, et need vahistamised ja keskvalitsuse muud katsed piirata opositsiooniliste omavalitsuste võimu ja ressursse avaldavad kahjulikku mõju kohaliku valitsemise kvaliteedile, läbipaistvusele ja kohustustele. Munitsipaalasutuste nõrgestamine mõjutab negatiivselt miljonite Türgi elanike igapäevaelu;

6) tunnustab Euroopa Parlamendi üleskutset Euroopa Komisjoni kõrgele esindajale / asepresidendile, mille parlament esitas resolutsioonis hiljuti Türgis toimunud linnapeade vallandamiste ja vahistamiste kohta (2025/2546(RSP)) ([1]). Selles nõutakse piiravate meetmete võtmist usaldusisiku rolli täitvate Türgi ametnike ja neid ametisse nimetavate isikute suhtes. Komitee kutsub Euroopa Komisjoni kõrget esindajat / asepresidenti kaaluma kogu maailmas rakendatava inimõiguste rikkujate vastase ELi sanktsioonirežiimi raames piiravate meetmete kehtestamist;

7) toetab Euroopa Nõukogu Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Kongressi nõudmisi kongressi 27. märtsi 2025. aasta deklaratsioonis linnapeade vallandamise kohta Türgis;

8) nõuab, et Euroopa Komisjon ja nõukogu vaataksid läbi kõiki Türgi ühinemisprotsessiga seotud edasised sammud, võttes arvesse, et Türgi valitsus eirab praegu ELi liikmeks saamise olulisi kriteeriume. Komitee toonitab, et jätkuv ja süvenev põhiõiguste eiramine peaks viima selleni, et vaadatakse läbi Türgi osalemine ELi finants- ja institutsioonilistes programmides;

9) märgib, et Euroopa Regioonide Komitee delegatsioon reisib Türki ja külastab Istanbuli vangistatud linnpead Ekrem İmamoğlut, väljendades sellega konkreetselt komitee toetust kõigile vangistatud Türgi kohalikele ametnikele ja solidaarsust nendega;

10) kinnitab veel kord oma pühendumust ELi strateegilise partneri ja ELi kandidaatriigi Türgi kohaliku demokraatia edendamisele ja kaitsmisele. Komitee kohustub jätkama koostööd Türgi demokraatlikult valitud kohalike juhtidega oma Türgi töörühma kaudu, et tagada demokraatlike põhimõtete austamine ja järgimine kohalikul tasandil;

11) teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev kiireloomuline resolutsioon Euroopa Komisjonile, Euroopa Parlamendile, Euroopa Komisjoni kõrgele esindajale / asepresidendile, ELi nõukogu eesistujariikidele Ungarile, Poolale ja Taanile ning Türgi ametivõimudele ning tagada, et resolutsioon tõlgitakse türgi keelde.

Brüssel, 3. aprill 2025

Euroopa Regioonide Komitee
president
Kata TÜTTŐ

([1]) https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/en/procedure-file?reference=2025/2546(RSP).